

**BUXGALTERIYA TA'LIMI MARKAZLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI
BAHOLASH: XALQARO AMALIYOT VA YONDASHUVLAR****Soipova Sevara Muxiddinovna**

23-FFF-04

Xalqaro Buxgalteriya.

smuxiddinovna8491@gmail.com<https://doi.org/10.5281/zenodo.22755265>

Annotatsiya. Ushbu maqolada buxgalteriya ta'limi markazlari faoliyati samaradorligini baholashning zamonaviy mezonlari va xalqaro amaliyotda qo'llanilayotgan yondashuvlar tahlil qilinadi. Tadqiqotda ta'lim sifati, o'quv dasturlarining mazmuni, o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasi, amaliy mashg'ulotlar, raqamli texnologiyalardan foydalanish hamda ta'lim natijalarining mehnat bozori talablariga muvofiqligi asosiy baholash mezonlari sifatida ko'rib chiqiladi. Xalqaro tajriba asosida buxgalteriya ta'limini amaliyot bilan uyg'unlashtirish, zamonaviy hisob dasturlaridan foydalanish va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, O'zbekistonda buxgalteriya ta'limi markazlari faoliyatini baholash va takomillashtirish imkoniyatlari bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: Buxgalteriya ta'limi, o'quv markazi, ta'lim sifati, samaradorlik, baholash mezonlari, kasbiy kompetensiya, amaliy ta'lim, raqamli texnologiyalar, xalqaro tajriba, mehnat bozori.

**ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ЦЕНТРОВ
БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ПОДХОДЫ**

Аннотация. В статье анализируются современные критерии оценки эффективности деятельности образовательных центров бухгалтерского учета и подходы, применяемые в международной практике. В качестве основных критериев рассматриваются качество образования, содержание учебных программ, профессиональная компетентность преподавателей, практическая подготовка, использование цифровых технологий и соответствие результатов обучения требованиям рынка труда. На основе международного опыта раскрывается значение интеграции теоретической подготовки с практическими навыками, использования современных бухгалтерских программ и развития профессиональных компетенций. Также разработаны предложения по совершенствованию оценки и повышению эффективности деятельности образовательных центров бухгалтерского учета в Узбекистане.

Ключевые слова: Бухгалтерское образование, образовательный центр, качество образования, эффективность, критерии оценки, профессиональная компетентность, практическое обучение, цифровые технологии, международный опыт, рынок труда.

**EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF ACCOUNTING EDUCATION CENTERS:
INTERNATIONAL PRACTICES AND APPROACHES**

Abstract. This article analyzes modern criteria for evaluating the effectiveness of accounting education centers and approaches used in international practice. The study considers educational quality, curriculum content, professional competence of instructors, practical training, the use of digital technologies, and the compliance of learning outcomes with labor market requirements as key evaluation criteria. Based on international experience, the article highlights the importance of integrating theoretical knowledge with practical skills, using modern

accounting software, and developing professional competencies. The study also provides recommendations for improving the assessment and effectiveness of accounting education centers in Uzbekistan.

Keywords: *Accounting education, education center, education quality, effectiveness, evaluation criteria, professional competence, practical training, digital technologies, international experience, labor market.*

Kirish

Bugungi kunda iqtisodiyotning raqamlashtirilishi, biznes jarayonlarining murakkablashuvi va moliyaviy hisobotlarga qo'yilayotgan talablarning ortib borishi malakali buxgalter kadrlarga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Buxgalteriya hisobi korxona va tashkilotlarning moliyaviy holatini to'g'ri aks ettirish, boshqaruv qarorlarini qabul qilish hamda moliyaviy resurslardan samarali foydalanishni ta'minlovchi muhim boshqaruv vositalaridan biridir. Shu sababli buxgalteriya yo'nalishida mutaxassislarni tayyorlash bilan shug'ullanuvchi ta'lim markazlari faoliyatining sifat va samaradorligini ta'minlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Buxgalteriya ta'limi markazlarida o'quv jarayonining mazmuni, pedagoglarning malakasi, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi, amaliy mashg'ulotlarning tashkil etilishi va tinglovchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish imkoniyatlari ta'lim samaradorligini belgilovchi asosiy omillar hisoblanadi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, zamonaviy buxgalteriya ta'limi faqat nazariy bilimlarni berish bilan cheklanib qolmasdan, amaliy ko'nikmalar, raqamli texnologiyalardan foydalanish, moliyaviy tahlil, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari va real ish jarayonlariga mos kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilmoqda.

Ayniqsa, buxgalteriya dasturlari, elektron hisobot tizimlari, avtomatlashtirilgan hisob-kitob platformalari va raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish o'quv jarayonining sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ta'lim markazlari faoliyatini baholashda tinglovchilarning o'zlashtirish ko'rsatkichlari, kurslarni tamomlash darajasi, ishga joylashish imkoniyatlari, ish beruvchilarning fikrlari va ta'lim xizmatlaridan qoniqish darajasi kabi mezonlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Dolzarbligi

Bugungi kunda iqtisodiyotning raqamlashtirilishi va biznes jarayonlarining jadal rivojlanishi malakali buxgalterlarga bo'lgan talabni oshirmoqda. Korxona va tashkilotlarda moliyaviy hisob-kitoblarning to'g'ri yuritilishi, zamonaviy buxgalteriya dasturlaridan samarali foydalanish hamda moliyaviy hisobotlarni xalqaro talablarga muvofiq shakllantirish mutaxassislardan yuqori darajadagi kasbiy kompetensiyani talab qiladi. Shu sababli buxgalteriya ta'limi markazlarida berilayotgan ta'lim xizmatlarining sifati va samaradorligini muntazam baholab borish muhim ahamiyatga ega. Xalqaro tajribada ta'lim markazlari faoliyati tinglovchilarning bilim va amaliy ko'nikmalari, o'qituvchilarning malakasi, o'quv dasturlarining zamonaviyligi, raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi hamda bitiruvchilarning mehnat bozoridagi natijalari asosida baholanadi.

Maqsadi

Tadqiqotning asosiy maqsadi buxgalteriya ta'limi markazlari faoliyati samaradorligini baholash mezonlarini o'rganish, xalqaro amaliyotda qo'llanilayotgan zamonaviy yondashuvlarni tahlil qilish hamda ularni mahalliy sharoitda qo'llash imkoniyatlarini aniqlashdan iborat.

Asosiy qism

Buxgalteriya ta'limi markazlari zamonaviy mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan malakali mutaxassislarni tayyorlashda muhim ta'lim subyekti hisoblanadi. Mazkur markazlarning asosiy vazifasi tinglovchilarga buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisobot, soliq hisobi, audit va moliyaviy tahlil bo'yicha nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat.

Bugungi kunda buxgalter kasbining mazmuni faqatgina hisob-kitoblarni yuritish bilan cheklanib qolmay, balki raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan hisob tizimlari va xalqaro moliyaviy hisobot standartlaridan foydalanishni ham talab qilmoqda. Shu sababli ta'lim markazlarining o'quv dasturlari mehnat bozori ehtiyojlariga mos ravishda muntazam yangilanib borishi zarur. Ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va amaliy topshiriqlardan foydalanish tinglovchilarning kasbiy kompetensiyasini oshiradi. Markaz faoliyatining samaradorligi tinglovchilarning bilim darajasi, amaliy tayyorgarligi, kurslarni muvaffaqiyatli tamomlashi va egallagan bilimlarini ish faoliyatida qo'llay olishi orqali namoyon bo'ladi. Bundan tashqari, o'qituvchilarning kasbiy tajribasi va zamonaviy buxgalteriya amaliyotini bilishi ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Buxgalteriya ta'limi markazlari faoliyatining samaradorligini aniqlash uchun aniq va obyektiv baholash mezonlarini ishlab chiqish muhimdir. Bunday mezonlar ta'lim jarayonining barcha asosiy jihatlarini qamrab olishi kerak. Birinchi navbatda, tinglovchilarning o'quv dasturini o'zlashtirish darajasi asosiy ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. Bunda nazariy bilimlar bilan birga amaliy topshiriqlarni bajarish, buxgalteriya hujjatlarini shakllantirish, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash va hisob dasturlaridan foydalanish ko'nikmalari ham baholanadi. Ikkinchi muhim mezon o'qituvchilarning malakasi va pedagogik kompetensiyasidir. Shuningdek, o'quv dasturlarining zamonaviyligi, mashg'ulotlarning amaliy yo'naltirilganligi, o'quv-metodik materiallarning sifati va raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish darajasi ham hisobga olinadi.

Ta'lim samaradorligini baholashda kursni tamomlagan tinglovchilarning ishga joylashish darajasi, kasbiy faoliyatdagi muvaffaqiyati va ish beruvchilarning fikrlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Tinglovchilarning ta'lim xizmatlaridan qoniqish darajasini aniqlash uchun muntazam so'rovnomalar o'tkazish mumkin.

Xalqaro amaliyotda buxgalteriya ta'limi sifatini baholashda kompetensiyaga asoslangan yondashuv keng qo'llaniladi. Ushbu yondashuvda tinglovchining faqat nazariy bilimlarni egallashi emas, balki ularni real kasbiy vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyati asosiy mezon sifatida qaraladi. Rivojlangan mamlakatlarda buxgalteriya ta'limi dasturlari professional tashkilotlar talablari va mehnat bozori ehtiyojlari bilan chambarchas bog'langan. O'quv dasturlarida moliyaviy hisobot, audit, soliq hisobi, boshqaruv hisobi, moliyaviy tahlil, axborot texnologiyalari va professional etika kabi yo'nalishlarga katta e'tibor beriladi. Shuningdek, zamonaviy buxgalteriya dasturlari bilan ishlash bo'yicha amaliy mashg'ulotlar ta'lim jarayonining muhim qismi hisoblanadi. Xalqaro tajribada ta'lim natijalarini baholashda testlar, amaliy topshiriqlar, keyslar, loyihalar va portfoliolardan foydalaniladi. Ayrim tizimlarda tinglovchilarning kasbiy rivojlanishi kursni tamomlagandan keyin ham monitoring qilinadi. Ish beruvchilardan olingan fikr-mulohazalar ta'lim dasturlarini takomillashtirish uchun muhim axborot manbai bo'lib xizmat qiladi. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi buxgalteriya ta'limi mazmuniga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

Hozirgi vaqtda buxgalterlar turli xil avtomatlashtirilgan hisob tizimlari, elektron hujjat aylanishi, elektron soliq hisobotlari va ma'lumotlarni tahlil qilish vositalaridan foydalanmoqda.

Shu sababli ta'lim markazlarida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorlikni baholashning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tinglovchilarga nazariy ma'lumotlarni berish bilan birga real yoki simulyatsiya qilingan korxona ma'lumotlari asosida amaliy mashg'ulotlar tashkil etish ularning kasbiy tayyorgarligini oshiradi. Buxgalteriya dasturlarida xo'jalik operatsiyalarini kiritish, boshlang'ich hujjatlarni rasmiylashtirish, hisob registrlarini shakllantirish va moliyaviy hisobotlarni tayyorlash bo'yicha mashqlar tinglovchilarning amaliy kompetensiyasini rivojlantiradi. Onlayn platformalar, elektron testlar va masofaviy ta'lim vositalari esa o'quv jarayonining moslashuvchanligini ta'minlaydi. Raqamli vositalardan foydalanish tinglovchilarning mustaqil ishlash imkoniyatlarini ham kengaytiradi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning raqamli pedagogik kompetensiyasi ham muntazam rivojlantirilishi lozim.

Buxgalteriya ta'limi markazlari faoliyatini takomillashtirish uchun ta'lim sifatini muntazam monitoring qilish va xalqaro tajribaga asoslangan baholash tizimini shakllantirish zarur.

Avvalo, o'quv dasturlarini zamonaviy buxgalteriya amaliyoti va mehnat bozori talablariga muvofiq ravishda yangilab borish lozim. Ta'lim jarayonida amaliy mashg'ulotlar ulushini oshirish, real korxona faoliyatiga yaqinlashtirilgan vaziyatli topshiriqlardan foydalanish tinglovchilarning kasbiy tayyorgarligini kuchaytiradi. O'qituvchilarning malakasini oshirish, ularni zamonaviy buxgalteriya texnologiyalari bilan tanishtirish ham muhim yo'nalishlardan biridir. Markazlarda buxgalteriya dasturlari, elektron hisobot tizimlari va raqamli ta'lim platformalaridan samarali foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish zarur. Shuningdek, tinglovchilarning kursdan keyingi faoliyatini o'rganish, ularning ishga joylashish darajasini aniqlash va ish beruvchilar fikrini muntazam tahlil qilish ta'lim samaradorligini real baholash imkonini beradi. Xalqaro professional tashkilotlar bilan hamkorlikni rivojlantirish va zamonaviy sertifikatlash tizimlarini joriy etish ham markazlar faoliyatining raqobatbardoshligini oshiradi. Shu asosda buxgalteriya ta'limi markazlarida sifatni boshqarishning uzluksiz tizimini shakllantirish mumkin. Mazkur chora-tadbirlar ta'lim xizmatlari sifatini oshirish, tinglovchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish va mehnat bozori uchun yuqori malakali buxgalterlarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, buxgalteriya ta'limi markazlari faoliyati samaradorligini baholash zamonaviy ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biridir. Ta'lim samaradorligini faqat tinglovchilarning nazariy bilimlari bilan emas, balki ularning amaliy ko'nikmalari, kasbiy kompetensiyasi, raqamli texnologiyalardan foydalanish qobiliyati va mehnat bozorida o'z o'rnini topishi orqali baholash maqsadga muvofiq.

Xalqaro tajriba buxgalteriya ta'limida kompetensiyaga asoslangan yondashuv, amaliy mashg'ulotlar, zamonaviy buxgalteriya dasturlaridan foydalanish va ta'lim natijalarini muntazam monitoring qilish muhimligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning malakasi, o'quv dasturlarining zamonaviyligi, tinglovchilarning qoniqish darajasi hamda ish beruvchilarning fikr-mulohazalari ta'lim markazlari faoliyatini baholashning muhim mezonlari sifatida namoyon bo'ladi. Buxgalteriya sohasida raqamlashtirish jarayonlarining kuchayishi ta'lim markazlaridan o'quv dasturlarini muntazam yangilab borishni va amaliy tayyorgarlikka alohida e'tibor qaratishni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Turotova N.X., Mengliboyev Z.X. Nodavlat ta'lim tashkilotlarida buxgalteriya hisobini takomillashtirish // *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*. – 2024. – B. 11–19. Tadjiev E.M. Professional ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi tashkil etish yo'nalishlari // *Евразийский журнал математической теории и компьютерных наук*. – 2025. – Vol. 5, №11. – B. 422–424.
2. Xamdamova R.B., Xursandov K.M. Buxgalteriya hisobi asoslari va uning zamonaviy iqtisodiyotdagi o'rni // *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*. – 2025. – 19-to'plam, 3-son. – B. 120–125.
3. Brink S. M. Rethinking teaching modalities: Student experiences from a volatile period and HyFlex-aligned recommendations for future accounting education // *The International Journal of Management Education*. – 2026. – Vol. 24, №1.
4. Kercher K., Duncan K., Aldamen H. Developing professional accounting skills through an international cross-institutional learning activity – an exploratory study // *Journal of International Education in Business*. – 2026. – P. 1–21.
5. Gil M. International online visits on developing the global mindset of accounting and finance students in Mexico // *Accounting Education*. – 2025. – Vol. 34, №5. – P. 760–784.
6. Crawford L., et al. Can work integrated learning deliver employability? International post-graduate accounting students // *Accounting & Finance*. – 2024.
7. Does the sequencing of accounting principles courses affect academic performance? // *Accounting Education*. – 2024. – Vol. 34, №6. –
8. Jeong J.-W. Current Status and Future of Accounting Education in the Artificial Intelligence Era // *The Korean Accounting Journal*. – 2024. – Vol. 33, №3. – P. 169–197.